

Mirela ROZNOVEANU

Vasile Andru în spațiul mioritic și-n cel vedantin*

Muntele Calvarului (1992,2002), un roman al spațiului mioritic
Cred că acesta este cel mai bun roman românesc pe care l-am citit în ultimele două decenii.

Dreptatea, justiția, stau în centrul atâtor romane moderne, de la *Procesul* lui Kafka la, să spunem, *The Bonfire of the Vanities* de Tom Wolfe. Investigarea crimei, procesul din ultimul roman realizate epic printr-o satiră de un cinism nemărginit nu pot eluda cercul de fier al justiției americane. În ciuda intereselor personale ale celor ce fac dreptatea, aceasta se face. Legea este mai presus de toate. Sherman McCloy, multimilionarul de pe Wall Street este condamnat pentru crima săvârșită. El pierde în final absolut totul (pentru pragmatismul american pierderea averii este de fapt o pedeapsă mai crâncenă decât închisoarea).

Ca în romanele lui W.G.Sebald, unde Sebald este personajul central, Vasile Andru este personajul central în *Muntele Calvarului*, roman pe care l-aș fi numit pur și simplu *Vasile Andru*. El investighează o crimă. Ca narator și personaj central este ambivalent. Pe de o parte vrea ca ancheta lui să ducă la condamnarea criminalilor. Pe de altă parte, calmul și seninătatea vor avea ca rezultată opțiunea pedepsei transcendente, câtă vreme cea pământească este imposibilă în sistemul totalitar comunist, o lume trăind în afara legii. Mai este apoi vorba de un profund misticism românesc care vede dreptatea realizată cu adevărat mai mult în plan metafizic, de Dumnezeu, soartă, destin. Criminalii care îlucid pe Ion Nistor, bătrânul făcător de cruci, scapă nevătămați de justiția pământească, dar nu și de cea transcendentă.

* Comentarii preluate din Blogul Scriitorilor Româno-Americani din New York, redactat de Mirela Roznoveanu.

Totul se transportă în mit în acest roman-roman, după cum definea Mircea Eliade romanul adevărat. Romanul are pagini excepționale despre *clash*-ul dintre tradiție-cucernicie și bestialitate, societate totalitară și mitul unei lume trecute perfecte, în totalitate fiind o arhitectură epică tragică despre o Românie degradată care a realizat „omul demolat”.

Muntele Calvarului mai poate fi citit ca un roman homofonic, pe care l-am discutat în *Civilizația romanului*: sunt mai multe chei de lectură care au drept personaj central fie pe Vasile Andru reporterul, fie pe Vasile Andru inițiatul în misterele metafizice, fie pe Dora, fata bătrânului Ion Nistor. Cele trei chei de lectură produc în simultaneitate un remarcabil efect romanesc.

*

Yaatra. Jurnal în India (2002), o carte a spațiului vedantin
Yaatra (sau yaatraa care înseamnă în sanskrită *pelerinaj*), subintitulată *Jurnal în India*, consemnează drumul unul inițiat creștin într-o realitate hindusă. Descoperirea unor permanențe ale gândirii, spiritului, credinței. A unor profunzimi de dincolo de timp. Acesta este în fond balansul cărți, între o excursie de cunoaștere și meditație asupra întrebărilor fundamentale ale existenței.

Întâmplarea a făcut ca eu însămi să parcurg un drum foarte asemănător împreună cu un grup de pelerini hinduși, minus ucenicia într-un ashram, cu alte cuvinte minus inițierea temeinică și supravegheată în hinduism. Nu am avut un guru. Concluziile însă sunt asemănătoare. Pelerinajul lui Vasile Andru s-a petrecut în 1992. Al meu în decembrie 2007. Citind *Yaatra*, a fost ca și cum aș fi pus în acordaj însemnările noastre.

Bunătatea, înțelepciunea și profunzimea emană din textul lui Vasile Andru, text care în final devine un gen de proză inițiativă. El chiar se oprește uneori să spună mai mult ca să nu tulbure taina. Am învățat și eu în India că sunt anume taine și mistere care nu trebuie și nu se vor spune. Doar trăite. Acolo. Iluminările se produc în contact cu imensa energie a templelor și cu mintea altfel *wired*, bobinată sau aranjată a oamenilor.

Claritatea mentală, emoția orânduită, trăirile reglate emoțional, deconținutul de mecanica suferinței, de timpul care se află doar în mintea noastră, fundamentele modului de a gândi hindus și creștin, evlavie, gestică ritualului atât de asemănătoare, și apoi învățăturile sau învățămintele de supraviețuire în lume și în ființă fac această carte una prețioasă pentru oricine caută un modus vivendi în lumea în care

trăim. Servirea dezinteresată, detașarea de sine, slujirea altora, ar fi ceea ce ne-ar putea deschide poarta cunoașterii. Fericirea nu se programează ci se reactualizează, ea este înlăuntrul și nu în afara noastră.

Amintirea că toți suntem muritori, lumea ca suprapunere de iluzii peste realitatea supremă metafizică; irealul = tot ce trece, și realul = permanența, universalul; dorința care creează suferința, deci trecerea dorinței în interior pentru a eluda suferința; sensualitatea, cucernicia și sacralitatea Indiei; sunetul ca reglator emoțional; puterea de a percepe transcendența; existența umană în mai multe dimensiuni; faptul că în viață nu urcăm ca să coborâm ci urcăm ca să rămânem acolo; orice întâlnire este o re-întâlnire, deci nu ne cunoaștem ci ne re-cunoaștem sunt câteva teme de meditație.

În India, Vasile Andru vede plaiul românesc. În viața satelor el recunoaște simplitatea satului românesc și în orice templu el se va simți creștin. De altfel la Madras se va închina la mormântul apostolului Toma.

Yatra este o carte profundă care ne întoarce spre noi și întrebările vieții oferindu-ne repere dintr-un cod al supraviețuirii frumoase. Asemenea unui inițiat creștin care merge să iscodească alte religii, Vasile Andru vine acasă având în bagajul său vești noi și vechi. Unele sunt forme noi de rugăciune și meditație divină, altele ne reamintesc adevărurile pe care le știm și în care am crescut și care ne fac mai puternici. Să îi mulțumim că a scris această carte, că ne-a împărtășit din gândurile, iluminările și bucuriile sale!